

Biblioteca Oberta

Nº 4 Gener 2005

GUIA D'AUDIOVISUALS

dels anys 60

Biblioteca Central. C/ Solades, 25. Tel. 964 52 04 81
e-mail: biblioteca@ajvila-real.es

El cinema espanyol dels anys 60

El panorama cinematogràfic espanyol fins la dècada dels 50 era pràcticament inexistent. Després de la Guerra Civil, les escadusseres produccions (20 en 1940; 31 en 1941; 52 en 1942; 49 en 1943; 33 en 1944; 31 en 1945) obligaren al govern a instaurar una categoria especial de pel·lícules anomenada d' "interés nacional", amb la finalitat d'augmentar el nombre de realitzacions amb títols com *Eugenia de Montijo*, *Misión blanca*, *Dulcinea*, *La Lola se va a los puertos*, *Todo es posible en Granada*, etc. Tanmateix, el cinema espanyol donà l'esquena al cinema universal, a la realitat cinematogràfica, realitzant tan sols produccions d'ínfima qualitat.

El Cine Club universitari de Salamanca organitzà el 1955 unes converses de caràcter nacional amb el propòsit de discutir sobre els problemes del cinema nacional. Les conclusions a les quals arribaren foren molt pessimistes i negatives, ja que tant la política com la creativitat cinematogràfica eren totalment ineficaces.

Al juny del 1962 es produeix un canvi de carteres al govern. Manuel Fraga serà nomenat el nou ministre d'Informació i Turisme, i José María García Escudero estarà al front de la Direcció General de Cinematografia i Teatre. Amb ell l'Administració començà a implantar noves iniciatives per tal d'arribar a tenir un cinema més comercial i augmentar el seu consum.

S'implantà un nou codi de censura (1963), es reforçà l'activitat dels cine clubs (1963), s'establí la nova ordenació jurídica (1964), s'implantà el control de la taquilla (1965), s'ajustà la quota de pantalla, es

permeté obrir sales anomenades d'art i assaig (1967) i es fomentà el cinema infantil. Tanmateix, el 1967 la Direcció General de Cinematografia i Teatre va desaparèixer, a l'igual que el seu titular, amb motiu de la nova reorganització administrativa per la devaluació de la pesseta, fet que desembocarà en un nou retrocés de la cinematografia espanyola.

Nombroses produccions d'aquesta dècada estaven destinades únicament a entretenir els espectadors, amb títols com *La gran familia* (1962) de Fernando Palacios, *Las que tienen que servir* (1967) i *Pecados conyugales* (1968) de José María Forqué, o altres títols protagonitzats amb xiquets prodigi tipus Marisol o nombrosos cantants i grups musicals com Raphael, Massiel, Los Bravos, Duo Dinámico o Joan Manuel.

Atraco a las tres (1963)

Hem de destacar alguns directors que superaren creativament els models establerts, oferint a l'espectador pel·lícules de major interès i qualitat. Cal destacar José María Forqué amb *Atraco a las tres* (1963); Fernando Fernán Gómez amb *El mundo sigue* (1963) i *El extraño viaje* (1964); Francisco Rovira amb *Los tarantos* (1963) o Antonio Isasi-Isasmendi amb *Las Vegas 500 millones* (1968) entre altres.

La revista madrilenya *Nuestro Cine* donà suport a joves directors, que integrants del que s'havia denominat Nou Cinema Espanyol, realitzaren noves produccions de major qualitat. L'objectiu d'aquests nous directors, procedents en la seua major part de l'Escola Oficial de Cinematografia, era principalment renovar les velles fórmules del

cinema espanyol i revitalitzar-lo. Alguns dels components d'aquesta nova fornada de nous directors foren Manuel Summers amb títols com *Del rosa al amarillo* (1963), *La niña de luto* (1964), *El juego de la oca* (1965) entre altres. Miguel Picazo realitzà una adaptació de l'obra homònima de Miguel de Unamuno *La tía Tula* (1964), amb Aurora Bautista de protagonista. Basilio Martín Patino en *Nueve cartas a Berta* (1966), reflectí els conflictes íntims d'un universitari. De Mario Camus destaquen *Young Sánchez* (1964), premiada en el festival del Mar del Plata, i *Con el viento solano* (1965).

De tota aquesta nova fornada hem de destacar a Carlos Saura, qui fou l'excepció, el prestigi i la projecció internacional del cinema espanyol. La seua particular visió de la història i de la realitat espanyola la va reflectir en la seua obra cinematogràfica. Es tracta del primer realitzador jove que realitzà una superproducció internacional en *Llanto por un bandido* (1964). Posteriorment va rodar *La caza* (1965), premiada al festival de Berlí. Altres obres seues d'aquest període foren

La caza (1965)

Peppermint frappé (1967), *Stress es tres tres* (1968) i *La madriguera* (1969). De forma paral·lela, a Barcelona sorgí un altre moviment de joves realitzadors com Vicente Aranda amb *Fata Morgana* (1966), Gonzalo Suárez amb *Ditirambo* (1967), Jacinto Esteva i

Joaquím Jordà amb *Dante no es únicamente severo* (1967), entre altres.

Berlanga i Bardem, després de l'èxit internacional de *iBienvenido Mr. Marshall!* (1952), caminaren per carreteres diferents. Bardem, després de tornar de Mèxic, realitzà produccions de cinema espectacle amb la finalitat d'atraure un gran nombre de públic. Els seus títols són *A las cinco de la tarde* (1960), *Los inocentes* (1962), *Nunca pasa nada*

(1963). *Los pianos mecánicos* (1965) i *El último día de la guerra* (1970). Berlanga realitzà obres d'humor, on no faltaren els tocs nostàlgics. A partir de la dècada dels 60 començà la seua col·laboració amb el guionista Azcona, d'on eixiren produccions tan importants com *Plácido* (1962) o *El verdugo* (1963).

De tota l'obra cinematogràfica del gran Buñuel, solament tres foren rodades a Espanya: *Tierra sin pan* (1932), *Viridiana* (1961) i *Tristana* (1969). *Viridiana*, pel·lícula polèmica i controvertida i que guanyà la Palma d'Or al Festival de Cannes. La seua representació en les

sales espanyoles va ser motiu d'escàndol, fet pel qual, els permisos de rodatge de *Tristana* a Espanya li van suposar molts mals de caps i problemes administratius.

Però la realització de les pel·lícules no haguera estat possible sense la qualitat dels actors que hi participaven, on destaquen Fernando Rey i Francisco Rabal, junt amb altres com Alberto Closas, Adolfo Marsillach, Aurora Bautista, Emma Penella, José Luis López Vázquez, Pepe Isbert, Gracita Morales i un llarg etc.

Bibliografia

- AAVV (1966): *El cine. Desde Lumière hasta el Cinerama*. Ed. Argos.
- AAVV (1998): *Diccionario del cine español*, dirigit per José Luis Borau. Alianza Editorial.
- Gasca, L. (1998): *Un siglo de cine español*. Ed. Planeta
- Gubern, R. (2001): *Historia del cine*. Ed. Lumen. Barcelona.

Fitxes de pel·lícules

Viridiana

Any de producció: 1961

Director: Luis Buñuel

Intèrprets: Silvia Pinal, Fernando Rey, Francisco Rabal

Duració: 90 min.

Sinopsi: Viridiana és una jove novícia que abans de professar, visita el seu oncle Jaime, qui viu retirat en sa casa des de la mort de la seua dona. Aquest s'enamora de la seua neboda ja que és idèntica a la seua dona i li prega que es quede al seu costat, cosa que no fa. Una nit Jaime intenta posseir la neboda mitjançant drogues, però refusa la idea a última hora. Quan li ho conta a la neboda, aquesta fug, i ell es penja. Com a penitència, Viridiana ocupa la casa del seu oncle donant de menjar als mendicants, fet que causarà un conflicte entre ella, Jorge, el fill de Jaime, i la seua amant Ramona.

El extraño viaje

Any de producció: 1964

Director: Fernando Fernán Gómez

Intèrprets: Carlos Larrañaga, Tota Alba, Lina Canalejas

Duració: 92 min.

Sinopsi: En un menut poble situat prop de la capital viu una família formada per tres membres: la dominant Ignacia, i els seus dos tímids germans Paquita i Venancio. La monotonía d'aquest poble únicament es trenca els dissabtes amb l'arribada d'un conjunt musical. Un d'aquests dissabtes, Paquita i Venancio creuen escoltar sorolls que arriben de l'habitació de la seua germana i creuran veure una quarta persona, fet que nega Ignacia.

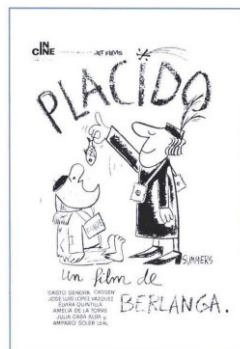
Plácido

Any de producció: 1961

Director: Luis García Berlanga

Intèrprets: Cassen, José Luis López Vázquez,
Elvira Quintilla

Duració: 85 min.

Sinopsi: En una xicoteta ciutat de províncies, unes dones que practiquen la caritat, s'inventen la campanya "Sope amb un pobre". Plácido és contractat per a portar el seu motocarro a la cavalcada, però té un xicotet problema que l'impedeix dedicar-se únicament i exclusiva a la seua tasca, car el mateix dia de Nadal ha de pagar la primera lletra del seu motocarro.

La caza

Any de producció:

Director: Carlos Saura

Intèrprets: Ismael Merlo, Alfredo Mayo, José
Mª Prada

Duració: 93 min.

Sinopsi: Tres amics se'n van de caça amb un jove de 20 anys a un vedat de caça propietat d'un d'ells i que fou escenari d'una cruenta batalla durant la Guerra Civil. Tots ells estan passant per problemes personals, i el que anava ser una tranquil·la jornada de caça, es convertí en enfrontament entre els homes.

Atraco a las 3

Any de producció:

Director: José María Forqué

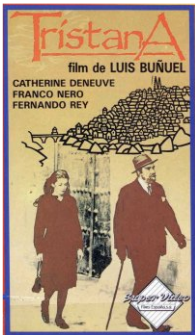
Intèrprets: Cassen, José Luis López Vázquez, Gracia Morales
 Duració: 90 min.

Sinopsi: Galindo treballa com a caixer en una sucursal bancària. Un dia reuneix els seus companys de treballs i els exposa la idea de preparar l'atracament de la pròpia sucursal on ells treballen.

El verdugo

Any de producció: 1963
 Director: Luis García Berlanga
 Intèrprets: Nino Manfredi, Emma Penella, José Isbert
 Duració: Luis García Berlanga

Sinopsi: Un treballador d'una funerària, que només pensa anar-se'n a treballar a Alemanya com a mecànic, accepta de forma quasi obligada treballar com a botxí.

Tristana

Any de producció: 1969
 Director: Luis Buñuel
 Intèrprets: Catherine Deneuve, Franco Nero, Fernando Rey
 Duració: 95 min.

Sinopsi: Tristana és una jove orfe que és protegida per En Lope Garrido, lliberal, anticlerical i donjoanesc, qui la fa la seua amant. Però ella se'n va a viure amb el pintor Horacio. Dos anys després, En Lope, passa de la misèria a viure d'una manera desfogada. Tristana torna amb ell i l'obliga a casar-se amb ella, anar a missa, a donar donatius a la guàrdia civil, etc.